

ÅSALARSSON

ISIEN PAHAT TEOT

SUOMENTANUT
KIRSI KOKKONEN

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Raamatun lainaukset vuoden 1933/38 ja 1992 Raamatun suomennoksista.

Ruotsinkielinen alkuteos *Fädernas misgärningar*

Copyright © Åsa Larsson 2021

Published by agreement with Ahlander Agency

Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Otava 2022

ISBN 978-951-1-27407-0

OTAVA
KIRJAPAINO

Keuruu 2022

Tiistai 26. huhtikuuta

Kun Ragnhild Pekkari päätti kuolla, elämästä tuli hieman helpompaa.

Hänellä oli suunnitelma. Hän hiihtäisi yöhangella. Matka kestäisi kaksi tuntia, ellei hanki pettäisi. Kun hän tulisi perille – purolle, jonka ylle aina muodostui lumesta silta – hän tekisi tulen ja joisi viimeisen kahvikupillisensa. Sitten hän sulattaisi lunta ja kaataisi sen reppuun, niin että siitä tulisi märkä ja raskas eikä se olisi täynnä ilmaa. Sen jälkeen hän hiihtäisi lumisillan päälle. Sen alla oli vapaana virtaavaa vettä. Jos kaikki sujuisi kuten hän oli suunnitellut, lumisilta sortuisi. Muussa tapauksessa hän työntäisi itsensä sauvalla reunan yli.

Se tapahtuisi hyvin nopeasti. Eikä olisi mahdollisuutta muuttaa mieltään, kun selässä olisi raskas reppu, joka ei kelluttaisi häntä, ja jaloissa sukset.

Sitten se olisi vihdoin ohi.

Hän oli sopinut treffit kuoleman kanssa. Ja kuoleman hän saisikin kohdata. Juuri sinä päivänä jonka hän oli itsekseen päättänyt, itse asiassa, muttei sillä tavalla kuin oli ajatellut.

Kun päätös oli tehty, pahin taakka poistui. Hänen sisimpänsä kohosi metsän koivujen tavoin. Talven lumi oli pakottanut ne kumaraisiksi, huurteisiksi kaariksi. Nyt kevättalven lempeydessä ne ojensivat vapautuneina selkensä. Muuttuivat harmaista violeteiksi, joka on katumuksen ja parannuksen liturginen väri.

Ragnhild oli jäänyt eläkkeelle edellisvuoden kesäkuussa. Klinikkan päällikkö piti ilmeisen valmistelemattoman puheen. Erehtyi hänen työvuosiensa määrässä, vaikka se olisi ollut maailman helpoin asia tarkistaa. Se pikku paskiainen. Mies oli sen sortin lääkäri, joka tunsu itsensä uhatuksi Ragnhildin pituuden vuoksi. Miehen oikea käsi, Elisabeth klinikkan johdosta, oli hankkinut lahjan. Hopeisen delfiinuotoisen korkinavaajan. Kaikkien vuosien jälkeen – tämä. Elisabeth oli työskennellyt hallinnossa yli kaksikymmentä vuotta, eikä hänellä ollut minkäänlaista kosketuspintaa hoitajien työhön kentällä. Hän oli johdon puolella ja painoi päälle surkein työlistoin ja lisätehtävin. Ja kaiken huipuksi tämä hopeadelfiini. Ragnhild puristi itsestään niin teennäisen kiitoksen, että hänestä tuntui kuin hänen olisi pitänyt heti päästä kotiin jynssäämään itsensä puhtaaksi teräsvillalla.

Hän olisi voinut antaa ylen koko jäähyväiskahvittelun, halpojen paperisten lautasliinojen ja valmiskakun vuoksi. Kahvihuoneessa oli käynyt joitakin lääkäreitä. Ragnhild oli vaihtanut katseita muiden hoitajien kanssa. Jännä etteivät lääkärit koskaan vastanneet kutsuun potilaan ollessa huonovointinen, mutta he löysivät aina hetkessä tiensä makeiden herkkujen ääreen. Joku lääkäriharjoittelija oli kysynyt suu kakkua täynnä: ”Mitä me juhlimme?”

Viimeisen vuoronsa jälkeen Ragnhild oli halannut kollegoitaan. Seisyyt hetken kaappinsa edessä, joka hänellä oli ollut lähes kolmekymmentä vuotta, sulkenut sen viimeisen kerran ja lähtenyt sairaalasta epätodellinen olo ja se pirun delfiini mukanaan.

Sitten kesä oli kulunut entiseen tapaan. Se tuntui vain pitkältä lomalta. Syksy saapui ja hän loi itselleen uudet rutiinit. Hän ilmoittautui kudonnan jatkokurssille yhdessä entisen, eläköityneen kollegan kanssa. Hän treenasi joka päivä, kävi jumppaamassa tai patikoi metsässä. Luki kirjoja tietysti, lähes yhden päivässä.

Puolet talvesta kului. Hän tiesi, että töissä oli alimiehistystä, mutta kukaan ei pyytänyt häntä paikalle. Elisabeth vihasi häntä eikä tietenkään halunnut häntä takaisin.

Joulunpyhät hän vietti itsekseen. Se oli yllättävän yksinäistä. Sii-

hen asti hän oli aina ollut töissä suurina juhlapyhinä.

Maaliskuun alussa, eräänä maanantaina kun hän oli matkalla kaupasta kotiin ruokakassit käsissään, eräs lapsuudenmuisto oli tullut hänen mieleensä.

Hän ei ollut kovin vanha, ehkä kuusivuotias. Hän oli mennyt setänsä kanssa jälle, missä setä heitti vanhan venemoottorin sahaamaansa avantoon. Isän sisko oli päivällä huuhdellut siellä lakanoita, ja setä oli päättänyt samalla hankkiutua eroon joistakin romuista. Siihen aikaan ei ollut epätavallista viedä käytettyjä jääkaappeja ja muuta sellaista jään päälle. Jään sulettua tavarat sitten upposivat pohjaan. Mutta nyt jäässä oli avanto, joten sinne pystyi heittämään vähän tavaraa ennen kuin se jäättyi umpeen. Ragnhild oli seissyt avannon reunalla. Hänen setänsä ei ollut kehottanut häntä pysyttelemään kauempana. Ragnhild näki raskaan moottorin molskahtavan veteen ja sitten hitaasti, kuin leijuen, uppoavan pohjaan pehmeästi tömähtäen.

Ragnhild muisti huimaavan tunteen, jota hän oli tuntenut katsoessaan alas syvyyteen. Sen, miten vaaralliselta tuntui seistä niin lähellä reunaa, moottorin hypnoottisen hitaan tanssin alaspäin auringonjuovien seassa. Tuntui siltä kuin hän olisi itse pudonnut moottorin mukana, seurannut sen perässä, leijunut alaspäin. Liejupilvi pelmahti pohjasta moottorin laskeutuessa sinne äänettömästi.

Niin se oli. Hän oli kävellyt viikko-ostokset kasseissaan, kun hänen moottorinsa oli tömähtänyt pohjaan. Yhdeksän kuukautta eläkkeelle jäämisensä jälkeen hän ajatteli: ”Nyt riittää.”

Helpotus oli sanoin kuvaamaton. Hän päätti elää vielä tämän kevättalven. Sitten hän lopettaisi, ennen kuin lumipeite ehtisi muuttua sellaiseksi paksuksi matoksi, joka ei täysin kannata eikä vielä petä, mutta joka silloin tällöin painuu alaspäin kumeiden huokausten saattelemana.

Maalis- ja huhtikuussa hän hiihti metsässä. Joka päivä, oli sitten auringonpaiste tai lumimyrsky. Aurinkoisina päivinä hän teki tulen, istahti poronahasta tehdyn istuinalustan päälle sekä joi kahvia ja söi voileipää. Hän ei enää lukenut kirjoja. Hän tarkasteli sisintään ja

hämmästeli levollisuuttaan. Päätöksen ihmeellistä voimaa, joka lepytti hänen sisällään olevan epämääräisen ahdistuksen lähes kokonaan.

Huhtikuun lopussa hän aloitti kuolinsiivouksen. Hän ei kuitenkaan ollut liian perusteellinen. Siivous ei saisi kieliä itsemurhasta. Hän ei sietänyt ajatella, että ihmiset kallistaisivat päänsä ja sanoisivat: ”Hän oli varmasti hyvin yksinäinen.”

Ei, sen pitäisi näyttää onnettomuudelta. Jääkaapissa olisi tuoretuotteita. Hän vei talvitakkinsa kemialliseen pesuun. Kuka vie vaatteita kemialliseen pesuun, jos on päättänyt riistää henkensä? Hän laittoi vaaleanpunaisen kuitin näkyvästi keittiötasolle vedenkeittimen viereen.

Räystäskourussa olevista jääpuikoista tiputteli vettä ikkunan ulkopuolella. Yksitoikkoista tiputtelua, joka nopeutui kevään edetessä. Lumi vyöryi katoilta ja suli pois asfalttiteiltä. H-hetki lähestyi. Yöhanki kesti vielä hiihtämistä, ja se oli tärkeä edellytys.

Siivotessaan hän mietti pitkään tyttärensä kuvia. Ne eivät voisi jäädä tavallisille paikoilleen, hänen suosikkiromaaniensa sivujen lomaan. Oli vaara, että kirjat päätyisivät myytäväksi Punaisen Ristin kirpputorille viiden kruunun kappalehinnalla. Paulan kuvat eivät saisi pudota kirjojen välistä. Millaista puhetta siitäkin syntyisi. ”Miksi hänellä oli tyttärensä kuvia kirjojen välissä? Kummallinen ihminen.” He säälisivät häntä. Ei kiitos, niin ei saanut tapahtua.

Mitä sitten pitäisi tehdä? Kehystäisikö hän kuvat ja laittaisi esille? Polttaisiko hän ne? Hän piteli niitä hetken aikaa. Yhdessä Paula oli kaksivuotias. Hymyili säteilevästi naama jäätelöstä sotkussa ja prinsessakruunu päässään. Viisivuotiaana ensimmäisellä tunturivaelluksellaan Trollsjön-järvellä. Päivä oli lämmin, tunturi kukki ja tytöllä oli vain pikkuhousut ja kangashattu. Hän kieriskeli paikoissa, joissa oli vielä lunta. Ragnhild oli kantanut tyttöä hartioillaan, kun tämä oli väsähtänyt.

Olin sitkeä kuin tunturikoivu, hän ajatteli nyt. Kannoin repun ja penskan tunturia ylös, eikä kai tuntunut juuri missään.

Hän otti käteensä Piitimen merikylpylässä otetun kesäkuvan, jossa Paula halasi mummiaan, ja sitten ne tavalliset koulukuvat, joissa oli tympeän sininen tausta ja hymy, joka ei ollut hymy. Pelkkä venytetty lapsen suu, joka oli sukua pelokkaille silmille.

Ragnhild selaili kuvia varovasti, hengitti kevyesti ja pinnallisesti, istui hievahtamatta. Hänen sisällään asui edelleen eläin, joka saattaisi herätä. Piti olla varovainen. Hän pelkäsi emoeläintä. Sitä että se kömpisi esiin luolastaan karvat pystyssä ja silmät pyörien. Vihaisena, haavoittuneena, täysin arvaamattomana. Täynnä halua selittää, laittaa järjestykseen, hakea anteeksiantoa, osoittaa sormella muita syyllisiä. Soittaa puheluita.

Lopulta hän laittoi Paulan kuvat kirjoituspöydän laatikkoon.

Ikkunat pitäisi pestä, mutta tämä ei ollut sellainen siivous. Vain henkilökohtaiset asiat piti saada pois. Aivan liian puhtoiseksi siivottu koti saisi hänet sitä paitsi näyttämään raukalta, jolla ei ollut elämää. Ei, ikkunat saisi joku muu pirulainen hoitaa.

Kun viimeinen päivä tuli, hän teki kuten oli suunnitellut. Illalla hän pakkasi reppuunsa painavia esineitä, jotka olisi joka tapauksessa luontevaa ottaa mukaan. Retkikeittimen, vanhan talviteltan, viinipulлон, talvimakuupussin, poronnahan, untuvatakin.

Hän kasteli kukkaset yhden ylimääräisen kerran. Nehän eivät olleet tehneet mitään pahaa.

Hän veti Raamatun esiin kirjahyllystä.

– Jos sinulla on jotakin sanottavaa, hän sanoi Jumalalle.

Hän avasi kirjan umpimähkään. Esiin tuli Tuomarien kirja, jossa Jael-niminen nainen tappaa sotapäällikkö Siseran. Miehen nukkessa nainen ottaa telttapiikin, hiipii miehen luo vasara kädessään ja lyö piikin miehen ohimon läpi maahan.

– Sinäpä olet hauska, Ragnhild sanoi Herralle tylysti. – Mielipiteitä riittää kaikesta, muttet tee mitään.

Hän sulki Raamatun merkityksettömine jakeineen.

Yhden maissa, kaivoksen yöräjäytysten aikaan, talo tärisi heikosti. Silloin hän meni sängylle makaamaan ja torkkui hetken aikaa.

Puoli kolmelta yöllä hän sulki asuntonsa oven viimeistä kertaa. Hän ei tuntenut mitään erityistä. Hän kävi mielessään läpi tavallisen litaniansa – ”mikään ei vuoda, mikään ei pala” – ja lukitsi oven.

Hän tunki sukset ja muut tavarat autoon. Varsinainen keskiyön auringon aika alkaisi kolmen viikon kuluttua, mutta jo nyt yöt olivat lempeän valoisia. Kiiruna oli hiljainen lukuun ottamatta kaivokselta tulevia ääniä, jotka kuuluivat paljon selvemmin näin keskellä yötä, kun liikenteen äänet eivät peittäneet niitä. Kuului vauhtiaan hidastavien malmijunien kirskunaa, kolketta jarrujen hellittäessä otteensa ja junan lähtiessä liikkeelle malmilastissa. Kaivostuulettimien äänimatto.

Mutta siltikin kaivos oli oikeastaan hämmästyttävän hiljainen. Kaivos, joka järkkymättä jauhoi tuota paskakaupunkia alhaalta päin.

Hän ei nähnyt yhtä ainoaa ihmistä ajaessaan Kiirunasta pois päin. Aivan kuin seutu olisi ollut hylätty, ihmiset muuttaneet pois. Aivan kuin se olisi jo evakuoitu.

Pian hän ajoi Etö:llä. Hän mietti hetken aikaa sitä, miten kauan kuluisi ennen kuin lukkoseppä kutsuttaisiin paikalle ja hänen asuntoonsa mentäisiin katsomaan. Hänellä ei ollut enää työtovereita, jotka kysyisivät hänen peräänsä, mutta hänellä oli joitakin viikoittaisia harrastuksia. Jooga, treeni, kudontakurssin päättäjäiset. Varmasti viimeistään kahden viikon kuluttua joku kaipaisi häntä tosissaan.

Hän kääntyi itään päin kohti Vittankia. Tie myötäili hänen kotijokeaan, Tornionjokea. Hän ajatteli tulevaa jäidenlähtöä, lehtien puhkeamista, lintujen liverrystä, keskiyön aurinkoa. Hän tunnusteli sisintään, mutta mikään osa hänessä ei kaivannut siihen mukaan. Kokenemaan sitä kaikkea vielä kertaalleen.

Hän ei laittanut autoradiota päälle. Vastaan ei tullut liikennettä, joitakin malmiautoja lukuun ottamatta. Asfaltti oli kuivaa ja täynnä pakkaspirstoontumia.

Hän pysäköi auratulle levikkeelle. Otti sukset kainaloihin, käveli maantietä pitkin ja etsi kohtaa, jossa jäinen ja kuhmurainen aurasvalli olisi hieman matalampi, jotta hän saattaisi kammeta itsensä sen

yli. Se tästä vielä puuttuisi, että hän murtaisi jalkansa ja käsivartensa ja jäisi maahan makaamaan.

Heti aurausvallin ylitettyään hän oli metsässä. Hän katsoi ympärilleen, mutta korkea lumivalli peitti auton ja tien. Nyt niitä ei enää ollut.

Järripeipot olivat jo vauhdissa. Niitä oli tänä vuonna paljon. Kuulosti siltä kuin olisi astunut trooppiseen metsään. Se vahvisti tunnetta, joka valtasi hänet aina metsään mennessä. Että hän siirtyi maailmasta toiseen. Kuten aina, hänestä tuntui että metsä oli kuin äiti. Naispuolinen jumala, ehkä saamelainen Máttaráhkka, joka toivotti hänet tervetulleeksi. Tuntui kuin hän olisi juossut koulun pihan kovisten luota kotiin äidin luo, joka hiljaa sulki oven turvapaikkaan, jossa kukaan ei päässyt häneen käsiksi.

Nyt maailmassa olivat vain hän ja metsä. Kuparinhoitoiset männyt. Korkeat vanhat kuuset, joilla oli harmaat alushameet. Taivaan värit vaihtelivat vaaleanpunaisesta vaaleansiniseen alhaalla kaakossa sarastavan kalpean aamuauringon ja luoteessa vartioivan valkoisen täysikuun vaikutuksesta. Ne säteilivät toisiaan vasten, punoivat valonsa yhteen saamelaisen tinalangan tavoin.

Ragnhild kiinnitti retkisukset jalkoihinsa ja liukui kevyin sauvanvedoin yöhangelle. Se oli kova ja kiiltävä. Tarvittiin tiettyä taitoa pysyä jaloillaan, kun sukset uhkasivat luisua sivuille. Hanki oli erityisen kovaa puiden alla, jonne sulanut lumi oli tipahdellut. Kuin paksua rosoista lasia. Jos aurinko lämmittäisi hankea liikaa aamun mittaan, niin ettei se enää kestäisi, hän pystyisi edelleen etenemään kovia kohtia pitkin.

Mutta toistaiseksi hanki kantoi hienosti ja sen päällä oli ihanan helppo kulkea. Retkisuksen teräsreunasta ei jäänyt juuri mitään jälkeä. Hän kuuli muutaman korpin. Kaukaa äänen saattoi helposti sekoittaa koiran haukuntaan, mutta pian linnut tulivat esiin ja tekivät tiedustelunnon hänen ylitseen. Huusivat toisilleen.

Aika katosi, ja hän hämmästyi kuullessaan virtaavan veden äänen. Oliko hän jo perillä? Hän katsoi kelloaan. Puoli kuusi. Hän hiihti loppumatkan pajujen ja raitojen välissä. Ne kukkivat jo untuvaisine tuppoineen.

Hän seurasi puroa alavirtaan kunnes tuli lumisillan luo. Se oli vielä paikallaan. Kaunis jäästä ja lumesta muodostuva silta koskeniskan päällä.

Mutta ensin hän joisi kahvia. Parinkymmenen metrin päässä silta oli pieni kukkula. Sen päällä oli kaunis kitukasvuinen mänty. Matala ja muhurainen. Rungon ympärillä oli jo riittävästi sulaa maata, jotta hän pystyisi istumaan ja tekemään tulen.

Hän keräsi kasaan kuollutta puuainesta ja vähän sytytystarpeita; harmaita kuusenoksia, tuohta, naavaa ja katajanoksia. Hän löi hanteen kuopan ja täytti kahvipannun ja keittoastian lumella. Hän ei uskaltanut mennä ottamaan vettä purosta. Sen reunoilla oli liian jäistä. Hän ei halunnut molskahtaa veteen. Varovaisuuden epäloogisuus sai hänet hymyilemään ja ravistelemaan päätään. Mutta sen pitäisi tapahtua hänen tavallaan.

Hän sai tulen syttymään tulustikun avulla. Hän oli ylpeä siitä että pystyi tekemään tulen missä tahansa ja millaisessa säässä tahansa, ottamatta tulitikkiä tarpeettomasti esiin. Hänellä oli ollut sama tulitikkiäsi jo yli viisi vuotta. Miten järjetöntä oikeastaan, ylpeillä nyt sellaisella.

Hänen puhelimensa soi juuri kun kahvi alkoi kiehua. Hän meinaisi mennä hämmästyksestä nurin. Hän nosti kahvipannun tulelta ja otti puhelimensa povitaskusta. Kello oli kolme minuuttia yli kuusi. Näytöllä näkyi lankaliittymän numero. Kuka enää soitti lankaliittymästä? Ja suuntanumerona oli 0981. Hänen lapsuudenkotinsa sijaitsi sillä alueella.

Hän tuijotti puhelinta epäuskoisena. Siitä oli monta vuotta, kun hän oli puhunut kenenkään sillä seudulla asuvan kanssa. Puhelin kuitenkin jatkoi soimistaan, ja lopulta hän vastasi.

Toisessa päässä oli nuorelta kuulostava mies.

– Onko siellä Ragnhild Pekkari? mies kysyi. – *No sitten*, hän totesi suomeksi. – Uskonpa että minulla on hyvin ikäviä uutisia.

Linjan toisessa päässä oleva mies esitteli itsensä ja kertoi omistavansa kyläkaupan Junosuvannossa.

– Soitan veljestäsi, mies sanoi. – Henry Pekkarista. Hän ei ole käynyt kaupassa lähes kolmeen viikkoon.

Ragnhild ymmärsi, että hänen pitäisi sanoa jotakin, mutta ajatukset olivat muuttuneet yhtä heikoiksi ja hapuileviksi kuin diatsepamia täyteen pumpattu potilas. Hänen suustaan ei tullut sanaakaan. Kauppias jatkoi:

– Eihän se välttämättä tarkoita mitään. Mutta tavallisesti Henry tulee joka torstai, kun saamme viikonlopun toimituksen alkoholiliikkeestä. *Haloo, oletko siellä?* hän kysyi äkkiä suomeksi.

– Kyllä, olen täällä, Ragnhild sai sanottua.

– Jaha, luulin että puhelu oli katkennut. Siis ei hän tietenkään aina käy. Kuten nyt kun jää alkaa olla petollista. Silloinhan hän jää saarelle jumiin. Sitä voi kestää monta viikkoa. Mutta hänellä on tapana soitella. Hänhän asuu siellä aivan yksin, joten kun hän ei pääse käymään, hän ilmoittaa itsestään. Me täällä kaupalla olemme kai ainoita, joita hän tapaa ja joiden kanssa hän juttelee. Olen itse asiassa yrittänyt soittaa hänelle, sekä eilen että tänä aamuna. Mutta hän ei vastaa.

– Ihanko totta? Ragnhild Pekkari sanoi kuin Jehovan todistajalle, joka seisoi rappukäytävässä painettu lehtinen kädessään ja kertoi Jumalan valtakunnan olevan lähellä.

Hän oli joskus käyttänyt sitä ääntä hankalien omaisten kanssa ja melko usein klinikan päällikön ja tämän porukan kanssa.

Hän katsoi nuotiopannua. Kahvi oli jo liian kylmää. Hän voisi kiehauttaa sen uudelleen, mutta se maistuisi kissan pissalta.

Oikein minulle, hän ajatteli. Viimeinen kahvikupilliseni on jääkahvia.

– Oli miten oli, kauppias sanoi. – Ajattelin että olet ehkä kuullut hänestä.

– En ole ollut Henryyn yhteydessä kolmeenkymmeneenyhteen vuoteen, Ragnhild Pekkari sanoi. – Sen varmasti tiedät. Kuten kaikki muutkin Junosuvannossa.

– Mutta teidän olette kuitenkin sisaruksia, joten ajattelin että minun pitäisi joka tapauksessa soittaa, kauppias sanoi puolustelevalla äänellä.

Ragnhild huomasi miehen käyttävän paljon sanaa ”ajattelin”, vaikkei tämä ajatellut omaa nenäänsä pidemmälle.

– Anteeksi sitten jos häiritsin, kauppias sanoi lopetellen. – Soitin itse asiassa Kiirunan poliisille ensin. Mutta he sanoivat, ettei saarelle pysty laskeutumaan helikopterilla, koska lumi on kuin perunamuu-
sia.

Nyt mies oli aikeissa lopettaa puhelun. Ragnhild kuvitteli mieles-
sään, kuinka mies sanoisi työtovereilleen, että ”tuo Ragnhild Pekkari
ei kyllä ole aivan järjissään, hän ei tuntunut välittävän paskaakaan”.

Sitten hän kuuli itsensä kysyvän:

– Yksi asia vain... Kun Henry kävi ostoksilla, ostiko hän koiran-
ruokaa?

– Ei mitään käsitystä, kauppias vastasi. – Minä olen niin harvoin
kassalla. Odota niin kysyn emännältä. Pieni hetki!

Miehen ääni muuttui iloisemmaksi heti kun häntä ei torjuttu.
Ragnhild katui kysymystään. Hän harkitsi katkaisevansa puhelun ja
teeskentelevänsä, että se oli katkennut itsestään.

Mutta kauppias oli jo palannut puhelimeen.

Juu, mies pystyi kertomaan, Henryllä oli tapana ostaa koiranruo-
kaa.

Ragnhild käänsi katseensa vaaleansinistä taivasta kohti. Yritti tor-
jua muiston Villasta. Narttukoirasta, joka oli saanut nimensä hänen
lapsuudenkielensä suomen mukaan.

Villasta, jolla oli pienet kiltit silmät ja valkoinen tähti rinnassa. Villasta, joka kävi lintumetsällä, jäljitti hirviä, paimensi lehmät sisään ja juoksi kesäöisin ulkona metsästävässä myyriä. Villasta, joka nukui talvisin hänen jalkopäässään.

Villasta, joka jäi saarelle Henryn kanssa. Silloin – hyvänen aika, hänen täytyi ihan laskea – silloin viisikymmentäneljä vuotta sitten. Kun Henry oli kahdeksantoista ja otti saarella olevan tilan hoitaakseen. Ja Ragnhild oli kaksitoista ja muutti kaupunkiin isän, äidin ja kasvattisisko Virpin kanssa. Ragnhild oli itkenyt ja vaatinut että Villa lähtisi heidän kanssaan, mutta hänen tahtonsa ei ollut minkään arvoinen. ”Villa ei voi asua kaupungissa”, isä oli sanonut. Isä ei ollut ymmärtänyt, että se päti heihin kaikkiin. Ketään heistä ei ollut luotu kaupunkia ja kerrostaloasuntoa varten. Se kävi myöhemmin ilmi.

Ragnhild ei ehtinyt estää. Hänen kurkkuunsa nousi itkuinen möykky koiran takia. Villan takia, joka oli ollut kuolleena jo pitkään.

Kauppias puhui toisessa päässä. Ragnhild kakaisi ulos kiitoksen. Se tuntui luonnottomalta hänen suussaan. Sitten hän lopetti puhe-
lun.

Hän kaatoi kahvin räätisevän tulen päälle. Sumpppi asettui pinnalle kuin muurahaiskeko. Hän repi männyn alla olevasta paljaasta maasta vähän sammalta ja puhdisti kahvipannun. Sitten hän pakkasi repun ja kiinnitti sukset jalkoihinsa.

Lumisilta pysyisi paikallaan. Yöhangella pystyisi hiihtämään vielä viikon. Hän tulisi takaisin. Mutta nyt saarella oli se koira. Hän ei voinut jättää sitä kohtalonsa varaan.

Henry, sinä saamarin juoppo, mitä sinä koiralla teit?

Takaisin autolle hiihtäessä häntä vastaan tuli naarasmetso. Sillä oli käynnissä soidinmenot, eikä se metsoille tyypilliseen tapaan pelännyt silloin ihmisiä ollenkaan. Se juoksi hänen suksiensa yli, seurasi häntä latua pitkin, nousi välillä ilmaan siipiään raskaasti heiluttaen, jottei jäisi jälkeen. Ehkä Ragnhildin sauvat herättivät siinä raukassa paritteluhalun. Kuten kaikki mikä heilui ja liikkui kosiskelevan ukko-metson tavoin. Ei ollut epätavallista, että riekot hakeutuivat koulun

pihoille paritteluaikaan. Suurieleisesti leikkivät lapset vetivät niitä puoleensa. Ragnhildin äidillä oli tapana sanoa sen johtuvan siitä, että linnulla oli äidinvaistot myös ihmislapsia kohtaan. Ragnhild piti sitä hölynpölynä. Koppelo seurasi häntä lähes kaksi kilometriä. Järjetön tunteidensa orja.

– Lopeta nyt, Ragnhild sanoi sille. – Tuo ei kannata.

Ragnhild jatkoi hiihtämistä. Kuolema toistaiseksi takanaan, niin hän luuli. Mutta kuolema odottaa aina meidän edessämme. Se oli nyt hyvin lähellä.

Ragnhild Pekkari saapui Kurkkion kylään heti yhdeksän jälkeen laamulla. Hän pysäköi auton Fredrikssonin vanhan makasiinin luo, otti sukset ja sauvat kainaloon ja patikoi joelle. Lumet oli luotu rannalla olevalle saunalle saakka. Hän tiiraili saarta kohti. Nyt oli paljon lämpimämpää, useampi aste plussan puolella. Jää oli petollista, hän tiesi sen. Metrin paksuista tosin, mutta pehmeää. Jos sen läpi uppoaisi, vajoaisi irtonaiseen lumen ja jään seokseen.

Ristiin rastiin joen yli saarelle kuitenkin kulki vanhoja moottoriKelkan uria. Ne välkehtivät kuin lasiset kadut auringon paisteessa. Ehkä ne kestäisivät. Muuten hän joutuisi odottamaan huomisaamuun. Menemään yöhangella. Mutta hän ei halunnut odottaa. Ei voinut. Hän ajatteli koiraa. Henryä tietysti myös, mutta veli oli kuollut. Siitä hän oli varma. Jo oli hitto aikakin.

Tuolla, vain kahdensadan metrin päässä, oli hänen lapsuudenkotinsa. Kaukaa katsottuna se oli entisellään, vaikka hän näki täältä asti että navetan katto oli puoliksi romahtanut.

Reppu oli saanut jäädä autoon. Nyt hän halusi olla mahdollisimman kevyt. Hän ei uskaltanut kiinnittää kenkiä siteisiin. Jos hän menisi jään läpi, hän ei halunnut olla suksissa kiinni. Hän otti sauvalla kokeilevan vedon ja lähti liukumaan saarelle johtavaa kelkkauraa pitkin.

Urassa oleva jää oli vetistä ja liukasta. Sukset pyrkivät luisumaan joka suuntaan. Jalat meinasivat luiskahtaa pois suksista. Tämä oli erittäin huono idea, mutta ken leikkiin ryhtyy, se leikin kestäköön. Hän veti itseään sauvojen avulla eteenpäin, piti toista suksea hieman toisen edellä jakaakseen painoa mahdollisimman tasaisesti.

Hän vilkuili rannalla olevia loma-asuntoja. Jos niissä oli ihmisiä, he istuivat takuulla kiikarit kädessä häntä tähytämässä. Ihmettelivät, kuka hullu hän oli.

Hän hikoili vuolaasti myssyn alla. Otsalta valui suolaa silmiin niin että ne alkoivat kirvellä. Hän ei kuitenkaan uskaltanut pysähtyä rii-suutumaan. Hän ei uskaltanut jäädä liian pitkäksi aikaa painoksi yhteen paikkaan. Piti pysyä liikkeessä.

Tässä, saaren ja mantereen puolivälissä, kelkkaaurassa oleva jääriite oheni. Metsänreunan ja rantatörmän varjot eivät ulottuneet tänne asti, ja aurinko oli paahtanut kaikki päivät. Hän kuuli riihteen sä-röilevän suksien alla. Kuuli sen murtuvan hennoin ja terävin äänin, jotka löivät pelon kiiloja hänen päättäväisyytensä tielle. Joen uoma oli jossakin täälläpäin, ja sen kohdalla kelkkaauran alla oleva jää oli vieläkin ohuempaa.

Nyt oli kuitenkin liian myöhäistä kääntyä. Silloin hänen olisi pakko nousta suksilta pois ja hän menisi aivan varmasti jään läpi. Hän pakotti ajatukset pois mustasta kylmästä vedestä ja yläpuolella sulkeutuvasta loskakerroksesta. Ei muuta kuin eteenpäin.

Neljäkymmentä metriä ennen saarta toinen sukki meni jään läpi. Kuului vain lätsähdys ja jalka hänen altaan hävisi. Hän keikahti sivulle. Kurkusta pääsi huudahdus, kimeä ja yksinäinen. Hän mönki kuin hyönteinen, sai jalkansa ylös lumisohjosta. Tuntui koko ajan siltä kuin hän vajoaisi aivan pian, nopeasti ja avuttomasti. Kuolemanpelko laukkasi kuin pakeneva jänis rintakehässä.

Hän pääsi kontalleen, ei uskaltanut nousta, ryömi sen sijaan eteenpäin kuin haavoittunut eläin, toinen polvi jäljellä olevan suk-sen päällä. Sauvat jäivät hänen taakseen.

Hän kiroili.

– Helvetin helvetti, hiton hiton hitto.

Kun hän pääsi rantaan, häneen iski niin voimakas väsymys, että hän olisi voinut nukahtaa istualleen lumeen. Jo toisen kerran tänä aamuna hän hämmästeli kuolemanpelkoaan.

Niinhän hän oli sen suunnitellut. Mustaa kylmää vettä. Mutta

tosipaikan edessä hän oli kamppailut maihin kuin mönkiäinen, jolta on katkaistu jalat.

Olet ehkä sittenkin tabletti- ja alkoholityyppiä, hän ajatteli kuin oma ivallinen syyttäjensä mustassa viitassa. Pelkuri.

Ei, hän puolustautui syyttäjän ääntä vastaan. Ei täällä. Ei nyt. Ei matkalla Henryn luo.

Ragnhild rämpi asuintaloa kohti. Aurinko poltti kuin hitsausliekki. Se säkenöi tuhansina heijastuksina liidunvalkoisesta lumesta. Märästä lumesta sulava vesi tunkeutui kuorivaatteiden läpi, ja hänen kengissään oli lumisohjoa.

Hän katseli ympärilleen raskain sydämin. Hän oli täällä viimeksi kolmekymmentävuotta sitten. Silloin hän oli käynyt veljensä luona kertomassa äidin kuolemasta. Hän oli yrittänyt soittaa, mutta veli ei ollut vastannut. Lopulta hän oli tullut tänne. Naapuri oli tuonut hänet veneellä.

Se inhimillinen kurjuus, jossa Henry oli rypenyt, oli jättänyt hänet jäähyväisiksi. Hän sanoi veljelleen, että tämä oli tervetullut hautajaisiin, mutta ehdoton edellytys oli että tämä olisi selvin päin. Mies oli nyhkinnyt jotakin juopolle tavanomaiseen itseä säälivään tyyliin ja luvannut. Veli ei tietenkään ollut pitänyt lupaustaan. Joku kyläläinen oli kipannut hänet Junosuvannon kirkon luo. Veli oli ollut kuin roskaläjä puvussa, joka oli jo paremmat päivänsä nähnyt. Eikä hänellä ollut ollut paitaa pikkutakin alla. He olivat saaneet papin viivyttämään toimituksen aloitusta. Joku oli käynyt hakemassa kotoaan paidan, joka oli suunnilleen sopiva. Arkku pistettiin multaan siellä ja silloin. Äitinsä haudalla seisten Ragnhild pisti välit poikki sanoin ”ei koskaan enää” ja ”et ole enää veljeni”.

Hän ei ollut kuitenkaan päässyt veljestä eroon. Joka päivä hän oli jossakin kohtaa ajatellut miestä kiukkuisena. Veljellä oli tilava kolmen huoneen asunto hänen aivoissaan.

Virpi ei ollut tullut hautajaisiin. Olle oli siellä, hyvin prässättyinä ja kiillotettuna kunnanjohtajan sihteerinä työskentelevän, langanlaihan vaimonsa kanssa. Olle ei ollut ollut yhtä leppymätön Henryä koh-

taan. Mutta eihän Olle myöskään ollut käyttänyt nuoruuttaan siihen, että tuli tänne äidin kanssa joka toinen viikonloppu siivoamaan talon ja pesemään Henryn paskaiset vaatteet. Lopulta, yli kaksikymmentävuotiaana, Ragnhild oli kieltäytynyt lähtemästä mukaan. Mutta äiti oli jatkanut. Kunnes sairaus oli pistänyt tilanteelle stopin.

Voi katkera sydämeni, Ragnhild ajatteli. Mitä teen sinun kanssasi nyt kun äiti ja isä ovat kuolleet? Ja Virpi. Olle on mitä parhaimmissa voimissa, piru hänet periköön. En aio soittaa hänelle ja kertoa, että Henry on kuollut.

Vaikkei Henry ehkä ollut kuollut. Ehkä mies olisi talossa kuisena ja ympäröivänsä.

Nyt hän oli asuinrakennuksen luona. Talo oli edelleen faluninpu-nainen, mutta päivänpuoleisella seinällä väristä ei ollut paljon jäljel-lä. Äiti oli maksanut uudelleenmaalauksen viimeisenä elinvuotenaan. Pohjoisen puolella katto kaartui alaspäin kuin riippumatto. Räys-täskourusta sojotti rivi käsivarren pituisia keppejä, ja Ragnhildilla kesti hetken tajuta että ne olivat pieniä koivuja, jotka olivat päässeet juurtumaan räystäääseen kertyneeseen multaan, koska kourua ei ollut koskaan puhdistettu.

Heinäladot olivat paikoillaan niityillä, mutta ovet olivat irron-neet ja lumi päässyt sisään. Ne näyttivät tummilta horjuvilta olioilta, mustat oviaukot äänettömään huutoon auenneina. Aikoinaan, toi- sessa elämässä, ne olivat seisseet niityllä hyvin hoidettuina ja täynnä kuivaa tuoksuvaa heinää. Siellä hän ja Virpi olivat leikkineet. Tehneet heinästä majoja, makoilleet ja lukeneet tyttökirjoja hirsien välisistä raoista siivilöityvässä, heikossa valossa. Hyppineet ympäriinsä, vaik- keivat oikeastaan olisi saaneet tehdä niin.

Nyt koko tila oli ränsistynyt. Vanhentunut ennenaikaisesti. Va- jonnut rumuuteen.

Henryn on paras olla kuollut, Ragnhild ajatteli. Muuten minun täytyy iskeä hänet hengiltä.

Pihamaalta lumet oli luotu välttävästi. Siellä täällä lumessa oli keltaisia pissaläiskä.

Koira? Ragnhild ajatteli. Vai Henry?

Hän tömisteli lumen jaloistaan kuistin portailla. Ovi ei ollut lukossa. Kun hän avasi sen, lemu löi häntä vasten kuin nyrkinisku. Pissaa. Viinaa. Likaa.

Kaikki vuodet sairaanhoitajana olivat nyt hänen avukseen. Hän sulki nenänsä, hengitti suun kautta ja astui sisään.

– Henry, hän huusi.

Ei vastausta. Pieni eteinen johti keittiöön. Lattiat olivat likaiset ja homeiset, niiden väriä ei pystynyt enää näkemään. Verhot roikkuivat velttoina, pehmeinä liasta. Ikkunalaudoilla oli kuolleita kärpäsiä kasoina, ikkunoita tahri kärpäsenkakka. Tiskipöytä oli täynnä valmisruokapakkauksia, joissa oli mädäntyneitä ruoantähteitä. Tyhjiä pulloja ja oluttölkkejä oli joka puolella.

Keittiötason alla, tyhjässä tilassa johon aikanaan oli ollut tarkoitus asentaa astianpesukone, oli kuollut rotta. Puoliksi syötynä. Olivatko sen sukulaiset syöneet sen? Vai ehkä koira? Lattialla oli kaksi tyhjää kulhoa.

Koirariefu. Suomenkielinen sana tuli Ragnhildin mieleen. Elää nyt näin.

Koira oli kai tottunut pitkiin kausiin ilman ruokaa. Se oli luultavasti oppinut pysymään hengissä vähän millä sattui.

Ragnhild vihelsi yläkertaan, mutta koira ei ilmoittanut itsestään. Sitten hän meni tupaan. Sieltä hän löysi Henryn.

Veli makasi selällään sohvalla. Liikkumatta. Kasvot kohti sohvanselkämystä. Niin pieni vartalo. Kuin vanhan koskiveneen kölin ja rangan jäänteet, jotka ovat löytyneet joenrannan vesakosta. Ragnhild meni lähemmäs. Ei havainnut hengitystä. Kun hän katsoi miehen kasvoja, kävi selväksi, että tämä oli kuollut. Ragnhild tuskin tunnisti veljeään. Takkuiset hiukset ja posket kuopalla. Ihossa oli kuoleman väri. Ragnhild kosketti miestä, ja tämä oli kylmä.

Myös Ragnhild tunsu itsensä kylmäksi, ikään kuin elämättömäksi. Märät vaatteet imivät hänestä lämmön. Hän istahti olohuoneen pöydän ääreen veljensä viereen.

Käsi hapuili puhelinta taskusta. Hänen pitäisi soittaa ambulanssi. Ei, vaan suoraan hautaustoimistoon. Hän vain tuhlaisi hätäpäivystyksen resursseja, veli oli jo kuollut. Ja sitten hänen pitäisi soittaa Ollelle. Nythän jäljellä olivat vain he kaksi. Samassa kaupungissa asuvat sisarukset, jotka eivät koskaan pitäneet yhteyttä. Vanha kiukku alkoi kipinöidä hänen sisällään. Kuin aallot yön pimeydessä. Henry ja Olle. He ottivat isävainaan perinnön ja jättivät hänet huolehtimaan äidistä ja järjestämään hautajaiset.

Minä soitan, hän ajatteli. Mutten ihan vielä. Minun pitää saada olla täällä hetki aivan yksin. Maatila, äidin ja isän muisto, Henry, Virpi ja Olle. Elämä joka minulla oli täällä ja jonka menetin. Kukaan ei tiedä että minä tulin tänne. Mitä väliä sillä on, jos soitan vasta tunnin päästä. Ja sitten on se koira, minun pitää löytää se.

Hän nousi. Koirarievun löytäminen tuntui äkkiä hyvin tärkeältä. Jos se vielä oli elossa.

Hän mietti hetken keittiötä. Häntä puistatti ajatuskin siitä, että vieraat ihmiset tulisivat tänne kantamaan ruumiin ulos ja näkisivät hänen lapsuudenkotinsa tässä kunnossa. Rappiotilan.

Mutta se on Henryn rappiotila, hän sanoi itselleen. Ei minun. Se ei ole minun häpeäni. En suostu siihen.

Hän avasi kuitenkin ikkunat yrittäen tuulettaa paikkaa hieman. Sitten hän etsi koiraan joka puolelta.

Avasi jopa vaatekaapit. Yläkerran huoneet olivat tyhjiä. Lattialla oli kolme patjaa, mikä tuntui hänestä kummalliselta. Oliko veljen juoppokavereilla tapana yöpyä täällä? Missään ei ollut koiraan.

Hän pakeni raittiiseen ilmaan. Seisoi kuistin portailla ja hengitti pitkin vedoin.

Hänen pitäisi yrittää löytää lapio kuollutta rottaa varten. Sen hän voisi heittää ulos. Mutta siivoamaan hän ei alkaisi – se ei tulisi kuolonkaan.

Ragnhild huusi ja vihelsi. Hän näki lumessa kuoppia, jotka saattoivat olla koiran jälkiä. Tai ehkä ketun? Näin lämpimässä säässä jäljet sulivat, ja niitä oli vaikea tunnistaa.

Hän tarpoi pitkän navettarakennuksen luo, avasi vanhan ulkokäymälän, puuvajan, varaston ja ulkorakennusten ovet. Missä Henryn lumilapio oli?

Ragnhild totesi, ettei tilalla ollut mitään arvokasta. Pelkkää roinaa. Henryn niin kutsutut ystävät olivat jo kauan sitten vieneet mukanaan kaiken mistä voisi olla hyötyä, luvan kanssa tai ilman. Talon ulkopuolella oli moottorikelkka. Myös mönkijän ja veneen Henry oli pitänyt, koska ilman niitä hän ei saanut hankittua viinaa. Mutta traktori, moottorisahat, leikkuupuimuri ja kaikki muu sellainen oli viety muualle jo kauan sitten. Kaadettu kurkusta alas.

Ulkokäymälän vieressä vanha televisio oli sulamassa esiin lumen alta, räystästä tippuva vesi nopeutti prosessia.

Suru paikan rappeutumisesta, kaikesta roinasta, terävästä auringonpaisteesta jonka vuoksi silmiä pystyi hädin tuskin pitämään auki. Kaikki tämä sai Ragnhildin ylimaallisen väsyneeksi.

Minun pitää päästä hetkeksi pitkäksi, hän ajatteli.

Mutta mihin täällä voisi mennä lepäämään? Yläkerrassa olevat patjat kävivät mielessä, mutta hän ei ikimaailmassa menisi sinne missä veljen rähjäiset kaverit olivat maanneet. Hän menisi mieluummin navetan vanhaan lantakouruun.

Navetta, niin, siellä on varmasti lapio, hän ajatteli. Soitan kyllä kaikki tarvittavat puhelut, mutta se rotta lähtee ensin ulos.

Navetan ovi ei auennut. Sen edessä oli liikaa lunta. Lumi oli romahtanut katolta alas ja oli kovaa kuin betoni. Ragnhild otti tukea seinästä ja potki lunta vimmatusti pois tieltä. Hän pysähtyi kesken liikkeen. Sisältä kuului jotakin. Jokin liikkui, rapisi.

Hän potki jääkasaa, kunnes varpasiin sattui. Sitten hän vaihtoi jalkaa.

Hänen vanhempi veljensä Olle oli suostutellut isän ja äidin luovuttamaan saarella olevan pienen viljelmän Henryn hoitoon.

Henry oli ajautunut huonoon seuraan. Hän juhli Tärännössä, Pajalassa ja Kiirunassa. Kävi kotona, kun tarvitsi rahaa, mutta oli haluton auttamaan tilan töissä. ”Tässä sitä ollaan renkinä”, hän narisi jos

hänen täytyi edes nostaa sormensa. Häneltä puuttui kunnioitus. Sitä ei ollut koulua, kirkkoa ja pappia, muiden omaisuutta, työtä tai sukua kohtaan. Ei edes isää kohtaan, jota Henry oli epäkunnioittavasti alkanut kutsua faariksi.

– Jos Henry ottaa asiat hoitaakseen täällä, hänestä tulee vastuuntuntoisempi, isovelji Olle sanoi vanhemmille.

Äitiä ja isää painoi jo ennestään syyllisyys Henryn vuoksi. Lapsena pojalle oli tullut korvatulehdus. Se tapahtui kesken heinäntekoajan, ja hänet saatiin piirilääkärille aivan liian myöhään. Kuulo oli vahingoittunut, ja poika valitti usein jatkuvasta vinkunasta päässään. Koulun opettaja oli kärsimätöntä sorttia ja antoi pojalle usein korvatillikoita sen vuoksi, ettei tämä kuunnellut.

Ollella oli mennyt paremmin. Hän oli jo esimiehenä Kiirunan kaivoksella, vasta kaksikymppisenä. Hän lupasi järjestää isälle töitä.

– Kaapelitehtaalla tarvitaan sinun kaltaisiasi taitavia miehiä, Olle sanoi.

Ja isä suostui. Hänellä alkoivat olla keinot lopussa Henryn kanssa. Riitely ja uhkailu eivät auttaneet. Eikä poikaa voinut potkaista uloskaan, koska hänellä ei ollut paikkaa minne mennä. Saamansa työtilaisuudet hän oli pilannut. Ja isän lonkat olivat jo alkaneet vihoitella. Niinpä päätös tehtiin.

He luulivat että asiat paranisivat, Ragnhild ajatteli. Palkka, lomat ja asunto.

Virpi oli ollut seitsenvuotias. Tyttö höpötteli vuokratalon takana olevasta leikkipaikasta. Hän ei ollut koskaan nähnyt sitä, mutta puhui siitä kuin satumaasta. Vain Ragnhild itki ja pani vastaan. Lopulta äidin kärsivällisyys loppui.

– *Heitä nyt*, hän sanoi. – Lopeta. Et saa ajatella vain itseäsi. Isä ei ole enää mikään nuorukainen. Hän ei jaksa tilan töitä. Meillä kaikilla on parempi olla kaupungissa. Ja sinulle on kavereita lähellä.

Tuli päivä, jolloin heidän oli tarkoitus mennä veneellä joen yli. Jäät olivat juuri lähteneet. Puut olivat hiirenkorvalla. Lehmät oli laskettu kesälaitumille. Kiirunan asunto oli kalustettu ja valmis. Se

odotti heitä. Ragnhild juoksi metsään Villa-koiran kanssa. Saarella oleva metsä ei ollut suuri. Hän kuuli Virpin itkevän ja huutavan hänen peräänsä veneen luota. Mutta hän ei välittänyt. Hän piiloutui kuusen alle. Vähän ajan päästä isä käveli paikalle päättäväisin, kärsimättömin askelin. Heti kun isä huusi, Villa alkoi haukkua iloisesti ja paljasti piilopaikan.

Isä otti Ragnhildia käsivarresta. Hän veti tytön mukaansa vaikka tämä itki ja kieltäytyi seisomasta jaloillaan. Villa seurasi heitä rantaan, mutta se ei saanut hypätä veneeseen. Se jäi laiturille katsomaan heidän peräänsä. Meni maahan. Jäi odottamaan, että he tulisivat takaisin.

Ragnhild hätkähti ajatuksistaan. Hän huomasi, että oli potkinut pois kaiken kovettuneen lumen ja jään navetan oven edestä. Sitä oli kaikkialla hänen jalkojensa ympärillä kuin lasimurskaa. Hän väänsi paksua avainta ja veti oven auki.

– Villa, hän sanoi hiljaisella äänellä astuessaan sisään.

Mitä väliä sillä oli, miksi hän koira kutsui. Hänhän ei tiennyt sen nimeä.

Silmillä kesti hetken aikaa tottua pimeyteen. Sisällä mikään ei ollut muuttunut. Puolipimeässä hän erotti hevospilttuun ja viisi pientä tunturilehmille tarkoitettua karsinaa.

Hän löyhytti ilmaa. Miten täällä saattoi edelleen haista elikoilta kaikkien näiden vuosien jälkeen? Hän veti ilmaa sisäänsä ja lehmät muistuiivat hänen mieleensä sarvettomine päineen, kiharine häntineen ja viisaine ruskeine silmineen; Majros, Punakorva, Mansikka, Virrankukka ja Sköna. Viimeinen hevonen, Liinikkö, oli siirtynyt ikuisille niityille, kun Ragnhild oli ollut yhdeksän. Mutta lehmät olivat jääneet tilalle heidän muuttaessaan pois. Ja nyt ne melkein kuin olivat täällä taas. Märehdinnän äänet, utareista roiskuvan maidon ääni sen osuessa maitosankoon, lehmien lämmin hengitys ihoa vasten, separaattorin kilahdus maituhuoneesta.

Jokin liikkui vanhassa vasikkakarsinassa. Siinä koira oli. Mustat kiiluvat silmät. Se näytti Villalta. Miten se oli mahdollista? Seka-

rotuinen elikko, jossa oli paljon jämtlanninpystykorvan ja harmaan norjanhervikoiran piirteitä. Mustareunaiset suipot korvat ja valkoinen leukalappu, jonka alareunassa oli pieni tähti. Aivan kuin Villa.

Ragnhild kutsui koiraa sillä tavalla, jolla koiria kutsuttiin hänen lapsuudessaan. Se ei tullut. Hän astui muutaman askeleen eteenpäin.

Kun hän lähestyi vasikkakarsinan oviaukkoa, koira korahti varoitavasti ja perääntyi nurkkaan. Sen häntä oli painunut tiukasti vatsan alle, korvat olivat luimussa ja huulet avautuivat uhkaavaan murinaan.

Ragnhild pysähtyi oviaukkoon.

Se on saanut selkäänsä, hän ajatteli. Se on oppinut, ettei ihmisiin voi luottaa.

Hän katseli ympärilleen saadakseen selville, miten koira oikein oli päässyt sisään. Ovihan oli kiinni.

Sitten hän huomasi vanhan lantaluukun. Se oli auki, mutta lumi ja jää tukkivat sen. Hän näki lumessa kynnenjälkiä. Koira oli tietysti tullut luukusta sisään. Sitten lumi oli romahtanut katolta alas ja tukkinut aukon. Koira ei ollut onnistunut kaivautumaan ulos. Ehkä sillä oli tapana tulla tänne, kun Henry joi liikaa. Ehkä koira eli lumella ja myyrillä, kun mies unohti antaa sille ruokaa ja vettä.

– Kuulepas, hän sanoi ääntään pehmentäen. – Olen kiltti. Aina-kin eläimille.

Hän riisui lapasen, meni kyykkyyn ja ojensi kätensä, jotta koira saisi haistella häntä.

– Villa, hän sanoi taas.

Seuraavassa hetkessä koira hyökkäsi. Se puri häntä käteen. Sitten se juoksi navetan ovesta ulos.

Ragnhild kiroili ja nousi jaloilleen. Mutta hän ei vuotanut verta. Käsi ei oikeastaan ollut edes kipeä. Lähinnä häpeä poltteli. Hän oli ahdistanut koiran nurkkaan, miten tyhmä sitä saattoi olla?

Mutta minä ymmärrän sinua, hän ajatteli. Olen itse asiassa aivan samanlainen.

Hänen pitäisi houkutella koiraa ruoan avulla, hän tajusi. Luoda luottamusta. Hän meni pihamaalle. Voimakas auringonvalo ja välk-

kyvä lumi saivat hänet siristelemään. Koirasta ei näkynyt jälkeäkään.

Hänen pitäisi järjestää jotakin muuta kuin tavallista kuivaruokaa. Jotakin, mitä koira ei voisi vastustaa. Hän muisti että olohuoneessa oli ollut kolme pakastinta. Tyypillistä Henrylle. Pakastimet olivat varmasti täynnä hirveä ja metsälintuja. Henryn palkka siitä, että kylän metsästysseura sai metsästää hänen maillaan. Mutta mies itse oli elänyt valmisruoalla, koska hänellä ei ollut naista.

Ragnhild meni takaisin taloon, astui olohuoneeseen ja hätkähti nähdessään Henryn sohvalla. Hyvänen aika, hän oli kokonaan unoh-
tanut veljensä. Sen että tämä makasi sisällä kuolleena.

En ole oikein viisas, hän ajatteli. Minulla ei ole kaikki ruuvit tal-
lella.

Hänen piti tosiaan soittaa hautaustoimistoon. Miten veli pystyt-
täisiin hakemaan nyt kun jää ei kantanut? Ja Olle, hänen piti soittaa
Ollelle. Mutta nyt koira oli tärkeysjärjestyksessä ensimmäisenä. Jos
huonosti kävisi, se yrittäisi ehkä juosta joen yli, uppoaisi syvään lu-
meen ja jäisi jumiin. Kuolisi nälkään, tai sitten korpit tai muut varis-
linnut tappaisivat epäonniseen asemaan joutuneen eläimen. Hänen
täytyi yrittää saada se kiinni.

Täysin refleksinomaisesti hän meni sen pakastimen luo, joka epäi-
lemättä oli vanhin. Hän oli oppinut keittämään koiranruokaa lihas-
ta, jota oli säilytetty liian pitkään ja johon oli tullut pakkasvaurioita.

Hän avasi pakastimen. Se oli todella vanha, ihme että se edelleen
toimi ja hurisi.

Se oli niin täynnä huurretta, että sisältöä pystyi hädin tuskin nä-
kemään. Jää pullisteli seinissä. Hän työnsi kätensä sisään, kaiveli ym-
päriinsä. Hämmästyttävää kyllä hänen käsiinsä osui tyhjiä pahvi-
pakkauksia. Ikivanhoja laatikoita, joissa oli ollut paneerattua kalaa,
hampurilaisia, lihapullia, mustikkapiirakoita. Hän heitti ne lattialle.
Kun riitteen seasta löytyi tyhjä ketsuppipullo, hän pysähtyi kesken
liikkeen.

– Mitä hittoa, Henry? hän sanoi epäuskoisesti ja kääntyi miestä
kohti, ikään kuin tämä pystyisi vastaamaan hänelle.